

پرسشنامه رضایتمندی زناشویی اسلامی

4 3 2 1 0	1- سعی می کنم محبتم را به صورت کلامی به همسرم ابراز کنم.
4 3 2 1 0	2- من و همسرم سعی می کنیم همدیگر را با نامها و القاب خوب صدا بزنیم.
4 3 2 1 0	3- همسرم خوبیهای مرا نادیده می گیرد.
4 3 2 1 0	4- همسرم حقوق مرا رعایت می کند.
4 3 2 1 0	5- همسرم هنگام صحبت صدایش را بلند کرده داد و بیداد راه می اندازد.
4 3 2 1 0	6- مسائل زندگی آنقدر مرا سرگرم می کند که کمتر به یاد خدا هستم.
4 3 2 1 0	7- وظیفه خودم می دانم که خانواده ام را از هر کاری که خداپسندانه نیست باز دارم.
4 3 2 1 0	8- به خاطر خانواده ام از رعایت وظایف دینی فاصله می گیرم.
4 3 2 1 0	9- توجه و ادای وظایف من نسبت به همسرم به خاطر اعتقادات مذهبی است.
4 3 2 1 0	10- همسرم نگاه های خود را نمی تواند کنترل کند.
4 3 2 1 0	11- یکی از راههای حل اختلاف ما، مراجعه به بزرگان خانواده است.
4 3 2 1 0	12- برای حل مشکلاتمان از مشاوره کمک می گیریم.
4 3 2 1 0	13- همسرم با زور حرفش را تحمیل می کند.

4 3 2 1 0	14- برای پیشگیری از بروز اختلاف خیلی از مسائلی که مرا رنج می دهد را نادیده می گیرم.
4 3 2 1 0	15- همسرم با زبان و گفتارش سعی در اذیت من دارد.
4 3 2 1 0	16- در خانواده ما مدیریت مالی منزل به عهده مرد خانواده است.
4 3 2 1 0	17- قناعت در مسائل اقتصادی باعث شده که زندگی با نشاطی داشته باشیم.
4 3 2 1 0	18- همسرم پول هایش را خرج خانواده می کند و نه خرج دیگران.
4 3 2 1 0	19- همسرم خواسته های مالی (بیش از توانم) را بر من تحمیل می کند.
4 3 2 1 0	20- بخشی از دریافتی هایمان را پس انداز می کنیم.
4 3 2 1 0	21- خودم را برای همسرم آراسته می کنم.
4 3 2 1 0	22- همسرم با بهانه گیری های مختلف نزدیکی را به تعویق می اندازد.
4 3 2 1 0	23- تلاش می کنیم از روابط زناشویی خود لذت ببریم و همواره آن را لذت بخش نگه داریم.
4 3 2 1 0	24- همسرم در نزدیکی، بیشتر به فکر خواسته های خودش است.
4 3 2 1 0	25- برای نزدیکی با همسرم مشکل دارم.
4 3 2 1 0	26- من و همسرم سعی می کنیم از تفریح و سرگرمی هایی که مستلزم گناه نباشد به قدر کافی لذت ببریم.

4 3 2 1 0	27- همسرم وقت اندکی را با من می گذراند.
4 3 2 1 0	28- همسرم به سرگرمیهای مختص به جنسیت خود مشغول می باشد.
4 3 2 1 0	29- بودن با همسرم را به هر نوع تفریح و سرگرمی ترجیح می دهم.
4 3 2 1 0	30- همسرم زود عصبانی شده و دیر راضی می شود.
4 3 2 1 0	31- یکی از دلایل صمیمیت من و همسرم خوش خلقی اوست.
4 3 2 1 0	32- بدخلقی من باعث شده که به خواسته هایم در زندگی با همسرم نرسم.
4 3 2 1 0	33- همسرم خیلی مقتدر است چون اهل گذشت است.
4 3 2 1 0	34- مسافرت یکی از برنامه های خانواده ما است.
4 3 2 1 0	35- همسرم فرد بد دلی است و این زندگیمان را به خطر انداخته است.
4 3 2 1 0	36- فرزندان ثمره زندگی و باعث طراوت بخشیدن به آن است.
4 3 2 1 0	37- بسیاری از الطاف خداوند (مثل: امکانات و ...) در زندگی ما به خاطر فرزندانی است که به ما عنایت کرده است.
4 3 2 1 0	38- همسرم می داند با بچه ها چگونه باید رفتار کند.
4 3 2 1 0	39- همسرم بین فرزندانمان فرق نمی گذارد.
4 3 2 1 0	40- از نحوه تربیت فرزندانمان توسط همسرم رضایت دارم.

4 3 2 1 0	41- سعی من این است که بیشتر با خانواده همنشین شوم.
4 3 2 1 0	42- در کارهای منزل به همسر کمک می کنم.
4 3 2 1 0	43- برایم مهم است که غذای دلخواه خودم را بخورم (نه غذای دلخواه خانواده را)
4 3 2 1 0	44- همسر برایم آرایش نمی کند.
4 3 2 1 0	45- همسر مرا بدرقه و استقبال می کند.
4 3 2 1 0	46- یکی از برنامه های مثبت زندگی ما رفت و آمد با فامیل (خود و همسر) است.
4 3 2 1 0	47- به نظر می رسد رفت و آمد با اقوام می تواند زندگی ما را نجات می دهد.
4 3 2 1 0	48- به نظر من و همسر می توانیم با صله ارحام محبت دیگران را جلب کنیم.
4 3 2 1 0	49- زمینه برخی از دعاها و مشاجرات ما، رفت و آمد با فامیل و خانواده هاست.
4 3 2 1 0	50- همسر اهل رفت و آمد با فامیل می باشد.

• پرسشنامه رضایتمندی زناشویی اسلامی

• معرفی پرسشنامه:

با توجه به فضای مذهبی جامعه و ضرورت مداخله های مذهبی برای بهبود شرایط خانوادگی، محقق برای ساخت آزمونی درباره ی رضامندی زناشویی بر اساس معیارهای دینی اقدام کرده است. هدف از تهیه ی این تست، ارزیابی زمینه های بالقوه مشکل زا و شناسایی زمینه های قوت و پرباری رابطه ی زناشویی در حیطه مؤلفه های دینی می باشد. همچنین از این پرسش نامه می توان برای تشخیص زوج هایی استفاده کرد که نیاز به مشاوره و تقویت رابطه ی خود دارند. افزون بر این، می توان سطح رضایتمندی زوجین را با این تست به دست آورد.

• روش ساخت

محقق در ابتدا با بررسی تحقیقات مختلف داخلی و خارجی درباره ی مؤلفه های رضایتمندی زناشویی و بررسی متون دینی اعم از قرآن و روایات در زمینه ی مسائل زناشویی و خانوادگی، به مؤلفه هایی از منظر دین در این زمینه دست یافت. بدین ترتیب، در گام اول آزمون سازی، آیات و روایات گردآوری و سپس به توصیف هر یک از مؤلفه ها پرداخته شد. این مرحله برای رفع ابهام از مؤلفه های مزبور، به گونه ای که برای دیگران قابل درک باشد، در نظر گرفته شد. تدارک ساختار پرسش ها از توصیف های مزبور، گام بعدی محقق بود. تعداد هشتاد پرسش سؤال از روایات و آیات تهیه گردید و به سه نفر از متخصصان علوم دینی که از مسائل روان شناسی و خانوادگی نیز آگاهی داشتند، ارائه شد. از بین هشتاد آیه و روایت و پرسش مطرح شده، پنجاه پرسش که از نظر متخصصان علوم دینی بیشترین ارتباط را با مباحث خانوادگی از منظر دین داشت انتخاب، و به دو نفر از متخصصان روان شناسی که دارای سابقه ی کار بالینی در حوزه ی مسائل خانواده بودند، ارائه شد. در نهایت، پس از تأیید نظر متخصصان علوم دینی و روان شناسی، آزمون در سطح محدودی اجرا گردید تا مواردی که احتمالاً درک آنها برای آزمودنی مبهم بود، مجدد بررسی شود.

• مؤلفه های آزمون

این آزمون ده مؤلفه و پنجاه پرسش دارد که سهم هر یک از مؤلفه ها پنج پرسش به شرح زیر است:

1. ارتباط کلامی (پرسش های 1، 2، 3، 5 و 15): این مؤلفه به رفتار های کلامی همسران در تعامل با یکدیگر از منظر دینی مربوط می شود. رعایت عفت و ادب در کلام و پرهیز از آزار رساندن توسط زبان و ابراز محبت کلامی، از ویژگی های این خرده مقیاس است. نمره ی بالا نشان دهنده وجود رابطه ی کلامی سالم بین زوجین است.

2. پایبندی های مذهبی (پرسش های 6 تا 10): این مؤلفه میزان توجه همسران به مبدأ متعال و رعایت حریم خداوند را در زندگی زناشویی می سنجد. نمره ی بالا در این مقیاس، نشانگر تعهد همسران در ادای وظایف شان و ملاک بودن مذهب و پایبندی به آن در زندگی زناشویی است.

3. حل تعارض (پرسش های 11، 12، 13، 14 و 4): این مؤلفه به احساسات، اعتقادات و نگرش های شخص درباره ی به وجود آمدن یا حل تعارض مربوط می شود. نمره ی بالا در این مقیاس، نشان دهنده ی وجود توافق و هراس در زندگی زناشویی و ظرفیت حل تعارض از راه های معقول می باشد.

4. مدیریت مالی (پرسش های 16 تا 20): این مؤلفه به نحوه ی اداره امور مالی زندگی زناشویی و نگرش های همسران درباره ی نوع مدیریت مالی منزل مربوط می شود. نمره ی بالا در این مقیاس، بیانگر مدیریت خوب امور مالی و رضایت همسر از این نوع مدیریت است.

5. روابط جنسی (پرسش های 21 تا 25): این مؤلفه نگرش ها و نگرانی های همسر را درباره ی روابط جنسی می سنجد. نمره ی بالا در این مقیاس، نشانگر نبود وجود مشکل جدی در این باره و احساس رضایت همسران از این رابطه است.

6. فعالیت های اوقات فراغت (پرسش های 26 تا 29 و 34): این مؤلفه ترجیح های زن و شوهر را درباره ی فعالیت های اوقات فراغت و گذران آن در کنار همسر ارزیابی می کند. نمره ی بالا در این مقیاس، نشان دهنده ی انعطاف پذیری و توافق درباره ی استفاده از زمان های فراغت و احساس رضایت از کنار هم بودن در این اوقات است.

7. مسائل شخصیتی (پرسش های 30 تا 33 و 35): این مؤلفه رضایت یا نا رضایتی همسران را از ویژگی ها، صفات و رفتار های همدیگر می سنجد. نمره ی بالا نشان دهنده ی رضایت از ویژگی های شخصیتی همسر می باشد.

8. فرزندان و فرزند پروری (پرسش های 36 تا 40): این مؤلفه نگرش والدین را نسبت به فرزندان و رضایت یا نارضایتی آنان را در نوع فرزندپروری همسر ارزیابی می کند. نمره ی بالا در این مقیاس، نشانگر نگرش مثبت والدین به فرزندآوری و احساس رضایت از فرزندپروری همسر است.

9. نقش زن و مرد (پرسش های 41 تا 45): این مؤلفه، نحوه ی ایفای نقش زن و شوهر در زندگی و رضایت آنان را از انجام وظایف توسط طرف مقابل ارزیابی میکند. نمره ی بالا در این مقیاس، بیانگر ایفای مسئولیت زن یا شوهری و احساس رضایت از طرف مقابل در این مورد می باشد.

10. صله ی ارحام (پرسش های 46 تا 50): این مؤلفه نگرش و کنش همسران را درباره ی رفت و آمد با اقوام و فامیل می سنجد. نمره ی بالا در این مقیاس، نشان دهنده ی نگرش مثبت به این گونه روابط و احساس رضایت از آن است.

• شیوه ی نمره گذاری:

برای هریک از پرسش های این پرسش نامه، پنج گزینه منظور شده است. گزینه ی پرسش ها عبارتند از: همیشه، اغلب اوقات، گاهی، به ندرت و هرگز؛

نمره گذاری پرسش ها به صورت 4، 3، 2، 1 و 0 است. بجز پرسش های 9، 10، 26، 35، 39 و 40. که معکوس نمره گذاری می شوند. حداکثر نمره ی آزمودنی در این پرسش نامه دویست است. نمره ی بالاتر، نشانه ی رضامندی بیشتر زناشویی است. پاسخ نامه به صورت یک برگ جدا در اختیار آزمودنی قرار می گیرد.

• تحلیل (تفسیر) بر اساس میزان نمره پرسشنامه

بر اساس این روش از تحلیل شما نمره‌های به دست آمده را جمع کرده و سپس بر اساس جدول زیر قضاوت کنید. توجه داشته باشید میزان امتیازهای زیر برای یک پرسشنامه است در صورتی که به طور

مثال شما 10 پرسشنامه داشته باشید باید امتیازهای زیر را ضربدر 10 کنید

مثال: حد پایین نمرات پرسشنامه به طریق زیر بدست آمده است

تعداد سوالات پرسشنامه * 1 = حد پایین نمره

حد بالایی نمرات	حد متوسط نمرات	حد پایین نمره
200	100	0

امتیازات خود را از 50 عبارت فوق با یکدیگر جمع نمایید. حداقل امتیاز ممکن 0 و حداکثر 200 خواهد بود.

نمره بین 0 تا 66 : رضایتمندی زناشویی ضعیف است.

نمره بین 66 تا 100 : رضایتمندی زناشویی متوسط است.

نمره بالاتر از 100 : رضایتمندی زناشویی قوی است .

• روایی و پایایی:

اعتبار

از مسائل مهم در آزمون سازی، اعتبار است. این واژه مفاهیمی مانند ثبات یا هماهنگی، اعتماد پذیری، پیش بینی پذیری، همگونی، حساسیت، دقت، تکرارپذیری و باز پدیدآوری را در بر میگیرد. محقق برای برآورد اعتبار پرسش نامه ی رضامندی زناشویی از طریق دونیمه سازی و ثبات درونی (آلفای کرونباخ) اقدام کرده است. نتایج نشان می دهد پرسش نامه اعتبار نسبتا بالایی دارد.

روایی

مقصود از روایی پرسش نامه آن است که وسیله مزبور واقعا بتواند ویژگی مورد مطالعه را اندازه بگیرد، نه متغیر دیگری را. محقق از دو روش روایی محتوایی و روایی وابسته به ملاک از نوع همزمان، برای برآورد روایی این آزمون اقدام کرده است. نتایج نشان می دهد پرسش نامه روایی بالایی دارد.

یافته ها

در این بخش جدول ها، و نمودار ها و داده های مربوط به مسائل جمعیت شناختی ارائه می شود.

جدول 1: فراوانی و درصد میزان سن آزمودنی های پژوهش به تفکیک زیر گروه ها

درصد جمعی	درصد فراوانی	فراوانی	گروه های سنی
16/4	16/4	18	26 -22
70	53/6	59	31 -27
90/9	20/9	23	36 -32
97/3	6/4	7	41 -37
100	2/7	3	46 -42
	100	110	جمع

در جدول شماره ی یک فراوانی و درصد فراوانی تجمعی آزمودنی ها بر اساس میزان سن به تفکیک زیر گروه ها ارائه شده است. همان گونه که مشاهده می شود، از مجموع 110 آزمودنی، بیشترین فراوانی در گروه سنی (27- 31)، و کمترین فراوانی در گروه سنی (42- 46) است.

جدول 2: فراوانی و درصد ارزیابی کلی آزمودنی های پژوهش از زندگی زناشویی

ارزیابی کلی از زندگی زناشویی	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
------------------------------	---------	------	------------

2/7	2/7	3	ارزیابی منفی
24/5	21/8	24	ارزیابی متوسط
63/6	39/1	43	ارزیابی مثبت
100	36/4	40	ارزیابی بسیار مثبت
-	100	100	کل

در جدول شماره ی دو، فراوانی، درصد فراوانی تجمعی ارزیابی کلی آزمودنی های تحقیق از زندگی زناشویی شان در چهار زیر گروه ارائه شده است. همان گونه که مشاهده می شود، از مجموع 110 آزمودنی، 3 نفر (2/7٪) از زندگی زناشویی ارزیابی منفی، 24 نفر (21/8٪) ارزیابی متوسط، 43 نفر (39/1٪) ارزیابی مثبت و 40 نفر (36/4٪) ارزیابی بسیار مثبت دارند.

چنان که گفته شد، برای به دست آوردن اعتبار پرسش نامه از روش ضریب همسانی درونی و روش دو نیمه سازی استفاده شده است. در جدول های یک و دو ضریب همسانی درونی گویه های پرسش نامه رضامندی زناشویی اسلامی . آماره های پرسش نامه رضامندی زناشویی اسلامی مشاهده می شود.

جدول 3: ضریب همسانی درونی گویه های پرسش نامه رضامندی زناشویی اسلامی

آلفای کرونباخ	آلفای کرونباخ گویه های استاندارد شده	تعداد گویه ها
0/87	0/875	50

همان گونه که در جدول شماره ی سه مشاهده می شود، ضریب همسانی درونی گویه های پرسش نامه رضامندی زناشویی اسلامی برابر با 0/87 است.

جدول 4: آماره های پرسش نامه رضامندی زناشویی اسلامی

میانگین	واریانس	انحراف استاندارد	تعداد گویه ها
138/3	256/487	16/015	50

همان گونه که در جدول شماره ی چهار مشاهده می شود، میانگین پرسشنامه مزبور 138/3 و انحراف استاندارد آن 16/015 است.

همچنین در جدول های پنج و شش، ضریب همسانی درونی گویه های دو نیمه پرسشنامه ی رضامندی زناشویی اسلامی و آماره های دو نیمه ی پرسش نامه رضامندی زناشویی اسلامی برای بررسی اعتبار پرسش نامه رضامندی زناشویی دیده می شود. همان گونه که مشاهده می شود، ضریب های اسپیرمن براون در صورت تساوی عدم تساوی تعداد گویه ها 0/816 و با استفاده از ضریب دونیمه سازی گاتمن 0/815 می باشد.

جدول 5: ضریب همسانی درونی گویه های دونیمه پرسش نامه پرسش نامه رضامندی زناشویی اسلامی

0/816	ضرایب اسپیرمن براون	در صورت تساوی تعداد گویه ها
0/816		در صورت عدم تساوی تعداد گویه ها
0/815	ضریب دونیمه سازی گاتمن	

جدول 6: آماره های دو نیمه پرسش نامه رضامندی زناشویی اسلامی

میانگین	واریانس	انحراف استاندارد	تعداد گویه ها
70/23	71/81	8/474	25
68/07	80/141	8/952	25
138/3	256/487	16/015	50
بخش اول			
بخش دوم			
هر دو بخش			

برای محاسبه ی روایی محتوایی، پرسش نامه رضامندی زناشویی اسلامی به دو نفر از متخصصان خانواده درمانی ارائه، و از ایشان خواسته شد نظر خود را درباره ی اینکه این پرسش ها تا چه میزان می تواند رضامندی زناشویی را بسنجد، در قالب مقیاس لیکرت بیان کنند. روایی محتوایی آزمون با استفاده از روش همبستگی اسپیرمن در حدود 0/90 به دست آمده است که در سطح ($p < 0/0001$) معنادار است. همچنین روایی وابسته به ملاک از نوع همزمان نیز با استفاده از تست معادل به دست آمد. برای بررسی این نوع روایی، ضریب همبستگی میان نمره ی کل آزمون مزبور با نمره ی کل پرسش نامه رضامندی زناشویی انریچ محاسبه شد، که در جدول های هفت و هشت ویژگی های آماری و ضریب همبستگی 0/726 در سطح معناداری کمتر از 0/01 ارائه شده است.

جدو 7: آماره های پرسش نامه های رضامندی زناشویی اسلامی و انریچ

میانگین	انحراف استاندارد	تعداد
156/7	20/329	30
135/93	14/152	30
نمره ی کل رضامندی زناشویی انریچ		
نمره ی کل رضامندی زناشویی اسلامی		

جدول 8: ضریب های همبستگی نمره های کل رضامندی زناشویی اسلامی

نمره کل رضامندی	نمره کل رضامندی		
زناشویی اسلامی	زناشویی انریچ		
0/726(**)	1	همبستگی پیرسون	نمره ی کل رضامندی زناشویی انریچ
0/0001	-	سطح معناداری (دودامنه)	
30	30	تعداد	
1	0/726(**)	همبستگی پیرسون	نمره ی کل رضامندی زناشویی اسلامی
-	0/0001	سطح معناداری (دودامنه)	
30	30	تعداد	

**سطوح معناداری در سطح کمتر از 0/01 معنادار هستند

• منابع:

- جعفر جدیری*/ مسعود جان بزرگی ** ساخت و اعتبار یابی مقیاس رضامندی زناشویی اسلامی. مجله روانشناسی و دین، سال دوم. شماره 4

پرسشنامه های استاندارد را فقط از کوپر دریافت کنید
<https://coper.ir>